Bijlage: Onderbouwing en Evaluatie van het voorstel (CW3.1)

uitwerking maatregelen Urgenda gebouwde omgeving
(onderdeel reductie energiegebruik bij woningen)

Op basis van Artikel 3.1 in de Comptabiliteitswet wordt bij voorstellen een toelichting verwacht op nagestreefde doelstellingen, doeltreffendheid, doelmatigheid, ingezette beleidsinstrumenten en financiële gevolgen voor het Rijk en, waar mogelijk, maatschappelijke sectoren. Voorstellen die tot een substantiële beleidswijziging leiden dienen ook een evaluatieparagraaf te bevatten conform de motie Van Weyenberg en Dijkgraaf. Met deze bijlage wordt invulling gegeven aan de vereiste toelichtingen, die mogelijk verder worden aangevuld bij opvolgende Kamerbrieven. Deze bijlage is onderdeel van een pilot die in het kader van de operatie Inzicht in Kwaliteit wordt uitgevoerd om de vindbaarheid van de vereiste toelichtingen te vergroten.

Onderdeel	**Toelichting**
Nagestreefde doelen	Het hoofddoel is een reductie van de CO2-uitstoot van maximaal 0.5 Mton in 2021 in de gebouwde omgeving door het omlaag brengen van het energiegebruik bij woningen en het MKB. Hierdoor wordt ook de energierekening van burgers en bedrijven verlaagd. Nevendoelen zijn gerelateerd aan verdere verlaging van de CO2-uitstoot na 2021: - Burgers (bewoners van koop- en huurwoningen en eigenaren van MKB-bedrijven) informeren over het belang en de mogelijkheden van energiebesparing. - Gemeenten in positie brengen als centrale, regievoerende partij het gesprek met burgers te voeren over de energietransitie in de gebouwde omgeving.
Ingezette beleidsinstrument(en)	Om tot een reductie van 0,5 Mton Co2-uitstoot te komen moeten bij 1,5 mln. eenheden (bestaande uit koopwoningen, huurwoningen en MKB-panden) maatregelen worden getroffen. Gezien de brede doelgroep worden meerdere instrumenten ingezet: - Eigenaren van koopwoningen en huurders in van kleinere particuliere verhuurders worden door gemeenten gestimuleerd tot reductie van energiegebruik. Gemeenten kunnen plannen indienen voor een Specifieke Uitkering (SPUK). Een SPUK is op basis van de Financiële-Verhoudingswet het geëigende middel om vanuit het Rijk gemeenten financieel te ondersteunen voor het uitvoeren van door het Rijk bepaalde beleidsdoelen. - Huurders van grotere verhuurders worden door de verhuurder gestimuleerd tot en ondersteund bij reductie van energiegebruik. Hiertoe zal een regeling worden opgesteld waarbij verhuurders, binnen de geldende staatssteunkaders subsidie kunnen aanvragen. De invulling van een regeling voor het MKB wordt nog uitgewerkt.
Financiële gevolgen voor het Rijk	€ 150 mln.
Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren (als van toepassing)	- Gevolgen voor bewoners koop- en huurwoningen: lagere energierekening - Gevolgen MKB: lagere energierekening.
Nagestreefde doeltreffendheid	Het instrument is vormgegeven als een subsidieregeling, maar is in feite een combinatie van: - Financiële sturing (verlagen kosten maatregelen),

	- Sociale sturing (specifieke voorlichting vanuit vertrouwde partijen, bevorderen van kennis bij de doelgroep) en - Vormgeving van de uitvoering (in positie brengen van gemeenten en corporaties), Reductie van CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving vraagt actie van eigenaren en huurders van de panden. Alleen zij kunnen besluiten daadwerkelijk stappen te zetten. Het treffen van kleine, energiebesparende maatregelen zorgt voor een lagere energierekening. De investering kan vaak al redelijk snel worden terugverdiend. Toch treffen veel burgers die maatregelen niet uit zichzelf, omdat ze niet precies weten wat ze moeten doen, het te veel gedoe vinden, of soms omdat men niet de middelen heeft voor de investering. Voor MKB-bedrijven geldt dat een “kleine” maatregel toch een significante investering kan zijn, zeker in de huidige economische situatie. Voor gemeenten geldt dat ze vaak wel ambities hebben op duurzaamheid, maar de financiële middelen missen om hier concreet mee aan de slag te gaan. Het gekozen beleidsinstrument (subsidie) is het meest doeltreffend omdat het de financiële drempel voor burgers weghaalt en voor MKB verlaagt, en omdat het gemeente en verhuurders de ruimte geeft actief burgers te informeren over de mogelijkheden. Daarnaast biedt het ruimte om aan te sluiten bij de directe behoeften van partijen. Met deze regelingen worden burgers en MKB-ers direct aangesproken en ondersteund. De beleidsinstrumenten zijn zo ingericht dat alle partijen een voor hen logisch aanspreekpunt hebben: - Huiseigenaren en particuliere huurders en aanbieders van huurwoningen: de gemeente (in het Klimaatakkoord aangewezen als regisseur van de verduurzaming van de gebouwde omgeving), Gemeenten kunnen binnen de doelstelling en het bestaande gemeentelijk beleid zelf de activiteiten en maatregelen kiezen die het meest effectief zijn. - Huurders van grotere verhuurders: de verhuurder als bekend aanspreekpunt voor aanpassingen in de woning.
Nagestreefde doelmatigheid	Er zijn meerdere onderzoeken gedaan naar de drempels die mensen ervaren bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Betaalbaarheid komt vaak terug als aandachtspunt. Ook wordt vaak aangegeven dat mensen onvoldoende kennis hebben, of het lastig vinden een goed alternatief te bepalen.[1] Het gekozen beleidsinstrument (subsidie) is het meest efficiënt om doelstellingen te bereiken omdat het de ruimte biedt om een combinatie van maatregelen op lokaal niveau vorm te geven: - De financiële drempel voor het nemen van maatregelen wordt verlaagd,

https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/09/05/onder-de-pannen-zonder-gas
https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/05/29/maatschappelijk-draagvlak-voor-transitiebeleid
https://www.nibud.nl/beroepsmatig/onderzoek-verduurzaming-een-heilig-huisje-in-aanbouw/
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/01/16/publieksmonitor-klimaat-en-energie-2019-motivaction
https://insights.abnamro.nl/2019/10/monitor-duurzaamheid-grote-stappen-nodig-in-verduurzaming-woning/
https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/05/25/op-weg-naar-aardgasvrij-wonen

	- Het biedt ruimte voor gerichte ondersteuning en voorlichting waarmee het kennisniveau van burgers wordt verhoogd, - Het brengt voor burgers vertrouwde partijen in positie, - Het geeft ruimte om planning en de uitvoering lokaal in te vullen door gemeenten, verhuurders, bedrijven en bewoners. Zij kunnen zelf kiezen welke maatregelen nodig zijn, hoe en door wie. Dit geeft keuzevrijheid en ruimte voor maatwerk. Gemeenten staan aan het begin van de klantreis met bewoners voor het verduurzamen van de woningvoorraad in de gemeenten. De regeling biedt gemeenten en verhuurders een laagdrempelige en financieel vriendelijke manier om in contact te komen met bewoners over dit onderwerp en direct tastbare resultaten te boeken. De energierekening gaat direct omlaag. Zeker voor huishoudens met lage inkomens zijn dit tastbare en significante besparingen. Neveneffect is dat dit kleine pakket aan maatregelen bijdraagt aan bewustwording bij huishoudens over het belang van energiebesparing en dat ervaring wordt opgedaan met opschaling en ontzorging.
Evaluatieparagraaf (of en hoe)	In de vormgeving van de maatregelen zitten verschillende doelgroepen, dit vraagt ook om een differentiatie in de methodes van procesevaluatie (monitoring) en doeltreffendheidsevaluatie: - Via de gemeenten: met de keuze voor een SPUK is de verantwoordelijkheid voor de vormgeving van de aanpak neergelegd bij een ander democratisch orgaan. Gemeenten rapporteren middels de Sisa-systematiek over de realisatie van de uitvoering. Hiermee wordt de voortgang van de uitvoering gemonitord. Evaluatie van de SPUK zal plaatsvinden op overkoepelend niveau. Daarbij zal worden onderzocht in welke mate er is bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen. - Via de verhuurders: ook hier zal worden gemonitord of de ingediende plannen worden uitgevoerd. Daarnaast zal steeksproefgewijs worden onderzocht in welke mate de maatregelen hebben bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. - De invulling van de regeling voor MKB wordt nog nader uitgewerkt, vormgeving van de evaluatie vindt plaats als dit gereed is. De evaluaties zullen in 2022 worden uitgevoerd waarbij wordt bezien of de verhouding tussen de kosten van de regeling en de behaalde CO2-reductie, overeenkomt met de verwachtingen (reductie van maximaal 0,5 Mton CO2-uitstoot door maatregelen bij 1,5 mln. gebouwen).